

«Εἶμαι ὅ,τι βλέπω»

Άρθρο τοῦ Παναγιώτου Δ. Σάτου¹

Πρὶν 4 αἰῶνες ὁ Ῥενέ Ντεκάρτ ἢ ἄλλιωδες Καρτέσιος κατέληγε στὸ συμπέρασμα: «Cogito, ergo sum», δηλαδή «Σκέφτομαι, ἀρα υπάρχω». Πῶς ὅμως «σκέφτομαι»; Ἡ «σκέψις» εἶναι ὅπως ἡ δωρεὰ τῶν ταλάντων. Ἔτσι, σὲ κάποιον δόθηκε ἓνα τάλαντο, σ' ἄλλον δόθηκαν δύο καὶ σ' ἄλλον πέντε. Τὸ ἐὰν θὰ διπλασιασθοῦν ἢ ἐὰν θὰ μείνουν ὡς ἔχουν, ἐπαφίεται κυρίως στὴ διάθεσι καὶ τὴν προσπάθειά μας. Ἡ καλλιέργειά τους ἐπηρεάζεται καὶ ἀπὸ τὸ τί παρακολουθοῦμε στὴν τηλεόραση καὶ τὸν κινηματογράφο. Ὡς ἐκ τούτου, εἶμαι ὅ,τι βλέπω ἢ καλύτερα εἶμαι καὶ ὅ,τι βλέπω. Ἐπομένως, ὅλες οἱ κοινωνίες μποροῦν κάλλιστα νὰ «ἐκπαιδεύονται» καὶ μέσα ἀπὸ ταινίες.

Ἄν δείξουμε μία ταινία, στὴν ὁποία χάνει τὴ ζωὴ του κάποιος, σ' ἓναν ἄνθρωπο ποὺ δὲν ἔχει δεῖ τηλεόραση (ἂν ὑπάρχει κάποιος), πιθανότατα θὰ σοκαρισθεῖ καὶ

παρακολουθώντας τὸν ἄνθρωπο ποὺ χάνει τὴ ζωὴ του, μὲ δάκρυα στὰ μάτια, θὰ σκέφτεται τοὺς γονεῖς τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, τὰ παιδιὰ του, τὸν ἴδιο τὸν δύστυχο καὶ θὰ εὐχεται ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του. Ἄν δείξουμε μία ταινία μὲ πολλαπλοὺς σκοτωμοὺς στὸ ἀνήλικο παιδί μας, ὅπου ὁ «καλὸς καθαρίζει πληθώρα κακῶν», δὲν θὰ τοῦ κάνει καμία αἴσθησι. Εἶναι δέ, πολὺ πιθανόν, ἐκείνη τὴ στιγμή νὰ παρακολουθῇ ἀπαθῶς ἢ ἀκόμη καὶ νὰ τρώῃ!

Στὴ μετὰ κορωνοϊοῦ ἐποχὴ (μὴ γελιόμαστε, δὲν ἔχει ἔλθει ἀκόμη) πολλὰ ποὺ θὰ ζήσουμε θὰ μᾶς φαίνονται οἰκεῖα, μιᾶς καὶ θὰ τὰ ἔχουμε «ξαναζήσει» ὡς θεατὲς ταινιῶν. Πόσα, ἄλλωστε, δὲν ἔχουν παρουσιασθεῖ προφητικῶς σὲ ταινίες; Ἐν ἔτει 1993 παρακολουθοῦσαμε τὸν Sylvester Stallone καὶ τὴν Sandra Bullock (πρβλ. ταινία «Demolition Man») νὰ ἐρωτεύονται τὸ ἔτος 2032 εἰκονικῶς, ἥτοι μέσῳ ειδικῶν κασκῶν, διότι ἀπαγορευόταν ἡ μεταφορὰ ὑγρῶν. Τότε μᾶς φαινόταν ἀλλόκοτο, σήμερα ὅμως; Ἀλήθεια, ἔχουμε «ἐκπαιδευθεῖ» τόσο πολὺ, ποὺ εἶναι σχεδὸν βέβαιο, ὅτι μποροῦμε νὰ ἀποδεχθοῦμε ὅ,τι ἔχουμε ἤδη δεῖ. Ἐπὶ παραδείγματι, μὲ

τόσες ταινίες ποὺ ἔχουμε παρακολουθήσει μὲ ἐπιθέσεις ἐξωγήινων, ἂν ἓνα κράτος δημιουργήσῃ ἓνα σενάριο μὲ ἀεροσκάφη ποὺ θὰ ὁμοιάζουν μὲ διαστημόπλοια, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιτεθοῦν στὸν πλανήτη, τὸ σενάριο δὲν θὰ εἶναι δύσκολο νὰ γίνῃ ἄμεσα πιστευτὸ καὶ ἀποδεκτό. Τὸ ἐν λόγῳ κράτος δέ, θὰ μπορεῖ εὐκόλως νὰ «ὑποτάξῃ» ὑπὸ τὴν κυριαρχία του τὰ ὑπόλοιπα, ἀφοῦ θὰ εἶναι τὸ μόνο ποὺ θὰ μπορεῖ νὰ «γλιτώσῃ τὸν πλανήτη» ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ «ἀπειλή».

Γι' αὐτὸ, τὸ τί βλέπω θέλει μεγάλη προσοχή. Ἄς ἐμπιστευόμαστε κυρίως τὴν κρίσι μας καὶ ὄχι τὴν τηλεοπτικὴ σήμανση καὶ τὶς ζῶνες προβολῆς. Ἐξ ἄλλου, τὸ πιὸ ἀκατάλληλο πρόγραμμα παραμένουν οἱ «εἰδήσεις», οἱ ὁποῖες προβάλλονται ὡς πρόγραμμα κατάλληλο γιὰ ὅλους, ἀσχέτως ἂν δείχνουν φόνους, βιασμούς, ληστείες καὶ ὅ,τι ἄλλο παραβατικὸ, ὅπου ἓνας παιδικὸς νοῦς δὲν θὰ μπορούσε νὰ σκεφθῇ. Ἡ λογικὴ (ποιοῦ ὅμως;) ἐπιτάσσει νὰ χαρακτηρίζονται ὡς πρόγραμμα ἀκατάλληλο διὰ ἀνηλίκους κάτω τῶν 16 ἐτῶν καὶ κατ' ἐπέκτασι νὰ προβάλλονται μετὰ τὶς 10 μ.μ.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε καὶ ὅτι ἡ
ἐπαναλαμβανόμενη προπαγάνδα φέρνει
αποτέλεσμα. Κοινῶς, «λέγε – λέγε τὸ κοπέλι,
κάνει τὴν κυρὰ καὶ θέλει». Καὶ ἔπειτα,
ἀκολουθεῖ ἡ ἀπώλεια κρίσεως καὶ μνήμης.
Πόσο ταιριαστοὶ καὶ ἐπίκαιροι φαντάζουν οἱ
στίχοι τοῦ Γιάννη Ἀγγελάκα, ἔστω κι ἂν ἔχουν
περάσει 35 ὁλόκληρα χρόνια...

«Δὲν ξεσηκώνομαι, δὲν ψάχνω, δὲν ξεσπάω,

δὲν προχωράω πίσω ἢ μπροστά

κι ὅλα αὐτὰ ποὺ θέλω ν' ἀγαπάω

δὲ μ' ἀνατριχιάζουν πιά.

Γύρω μου οἱ σκιὲς ἔχουν παγώσει

κι ἔχω μείνει μὲ τὸ χέρι ἀπλωμένο

τί ἤθελα νὰ κάνω ἔχω ξεχάσει

θὰ περιμένω, ὥσπου νὰ θυμηθῶ, θὰ περιμένω...

Λιώνουν τὰ μάτια μου στὸ φῶς τῆς τηλεόρασης

μὲ νανουρίζει μιὰ στριμμένη μελωδία

ὅσοι περνοῦν τὴ χώρα τῆς ἀπόγνωσης

παθαίνουν ἀμνησία.

Δὲν ἀπορῶ οὔτε καταλαβαίνω

πῶς συνεχίζω νὰ ὑπάρχω μ' ὅλα αὐτὰ

θέλω νὰ βγῶ ἀπὸ δῶ μέσα κι ὅμως μένω

σὲ μιὰ ὁμίχλη ποὺ ναρκώνει τὴν καρδιά.

Γύρω μου τὸ τζάμι ἔχει σπάσει

κι ἔχω μείνει μὲ τὸ βλέμμα καρφωμένο

τί ἤθελα νὰ δῶ ἔχω ξεχάσει

θὰ περιμένω, ὥσπου νὰ θυμηθῶ, θὰ περιμένω».

(Ἐπόμενο ἄρθρο τὸ Σάββατο 5 Σεπτεμβρίου 2020)

ⁱ Ὁ Παναγιώτης Σάτος εἶναι ὑποψήφιος Διδάκτωρ
Τεχνητῆς Νοημοσύνης στὸ Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων.
Ἀρθρογραφεῖ τὸ πρῶτο Σάββατο ἐκάστου μηνός.